

Místo svaté třem náboženstvím

Dávejte každému, co mu patří: komu daň, tomu daň, komu clo, tomu clo, komu uctivost, tomu uctivost, komu čest, tomu čest. (Řím 13,7)

Nepochybně nejkonfliktnějším posvátným místem tří velkých náboženství, židovství, křesťanství a islámu, je dnes Chrámový pahorek v Jeruzalémě. Přes tisíc let na něm stál Jeruzalémský chrám a v něm velesvatyně – Hospodinův příbytek. Zde se přinášely celopaly a děkovné oběti, sem byli přinášeni všichni prvorození chlapci, aby byli zasvěceni Pánu. Přes tisíc let putovali do Jeruzalémského chrámu všichni zbožní Židé. Po zkáze chrámu v roce 70 po Kristu zde byla takřka po šest set let země nikoho. Po nájezdu muslimů roku 638 jimi bylo toto místo už natrvalo anektováno. Na znamení ovládnutí *Chrámového pahorku* tu Alláhovi vyznavači vybudovali mešitu *Qubbat al-Sakhra* neboli *Skalní dóm*. Mešita měla svědčit o moci islámu a měla být znamením vítězství nad židovstvím i křesťanstvím. Během křížových výprav byl Skalní dóm na krátký čas změněn v křesťanský kostel *Templum Domini* a na jeho zlaté kopuli byl vztyčen kříž. Když byl roku 1178 Jeruzalém dobyt sultánem *Saladinem*, na vrcholek kopule se vrátil půlměsíc a vévodí jí podnes.

Stavitelé mešity *Abd al-Malik* využili naprosto záměrně k jejímu vyzdobení pokladů uloupených z křesťanských kostelů – ostatně stejně se předtím i potom chovali *křesťanští dobyvatelé* ve vztahu k nekřesťanským náboženstvím. Čelenky a náhrdelníky zdobící dnes Skalní dóm jsou šperky byzantských vládců a ozdoby stržené z ikon Krista, Bohorodičky a křesťanských světců. V zakládací listině mešity se dočteme: *Ó ty, lide Knihy, poznej hranice své víry a mluv o Bohu jen pravdu. Mesiáš Ježíš, Syn Mariin, je pouhým Božím apoštolem, stvořením jeho slova, které seslal skrze Marii, Duchem zrozeným z něho. Věř tedy v Boha a jeho posly, ale nikdy nemluv o Trojici. Bude to pro tebe lepší. Bůh je jediný. Byl by se vzdálil slávě, kdyby musel mít Syna. Důvodem sporu o posvátná místa ale není náboženská pravda, nýbrž špinavá politika, která zneužívala náboženství jako nástroje k ovládnutí, násilí a moci.*

Když se farizeové snažili zavléci Ježíše do židovsko-římského sporu tím, že se ho zeptali: *Pověz nám tedy: Co myslíš, je dovoleno platit daň císaři, nebo ne? Ježíš prohlédl jejich zlý úmysl a odpověděl: ‚Co mě pokoušíte, pokrytci? Ukažte mi peněz, kterým se platí daň!‘ Podali mu denár. Zeptal se jich: ‚Či je to obraz a nápis?‘ Odpověděli: ‚Císařův.‘ Tu jim řekl: ‚Dávejte tedy, co je císařovo, císaři, a co je Boží, Bohu‘ (Mt 22,17-21). Oddělit politiku od náboženství, zřít se vnučování vlastní vůle celému světu, sloužit jedině Bohu, milovat každého člověka jako bratra – to je to, co může vyřešit spor o svatá místa v Jeruzalémě. Tehdy se stanou místy Boží slávy, nikoli nenávisti, zločinu a prolévání lidské krve. *Józef Augustin – Jeruzalémské meditace**

Prameny, odkazy

Daniel J. Harrington – Evangelium podle Matouše – Sacra pagina; Silvano Fausti – Nad evangeliem podle Matouše; Petr Karas – Boží slovo na každý den; Angelo Scarano – www.pastorace.cz; Petr Mareček – www.biblickedilo.cz; Misál na každý den liturgického roku

Vydává Pastorační středisko brněnské diecéze jako součást

diecézního biblického programu *Vezmi a čti*. Ke stažení na www.vezmiacti.cz.

Týden s Božím slovem

29. neděle v mezidobí – cyklus A
19. října 2014

¹⁵Farizeové odešli od Ježíše a uradili se, jak by ho chytili za slovo.
¹⁶Poslali k němu své učedníky zároveň s herodovci, aby mu řekli: „Mistře, víme, že jsi pravdomluvný, a že učíš cestě k Bohu podle pravdy. Nedbáš lidských ohledů, nehleďš totiž na to, čím kdo je.“
¹⁷Pověz nám tedy: Co myslíš, je dovoleno platit daň císaři, nebo ne?“
¹⁸Ježíš prohlédl jejich zlý úmysl a odpověděl: „Co mě pokoušíte, pokrytci?“
¹⁹Ukažte mi peněz, kterým se platí daň!“
Podali mu denár.
²⁰Zeptal se jich: „Či je to obraz a nápis?“
²¹Odpověděli: „Císařův.“ Tu jim řekl: „Dávejte tedy, co je císařovo, císaři, a co je Boží, Bohu.“ (Mt 22,15-21)

1. čtení:

Iz 45,1-4-6

2. čtení:

1 Sol 1,1-5b

Evangelium:
Mt 22,15-21

Srovnání:

Mk 12,13-17

Lk 20,20-26

Mk 3,6

Řím 13,7

Úvod k meditaci

Ježíšova odpověď farizeům zdánlivě utvrzuje v přesvědčení ty křesťany, kteří striktně oddělují svůj náboženský život od civilního – jako by to byly dva oddělené světy. Ve skutečnosti Bohu patří celý svět, patří mu tedy i celý můj život. To mě má vést k tomu, aby se má víra – vztah k Bohu – projevovala v oblasti církevní, rodinné i společensko-civilní. V jaké harmonii nebo disharmonii je moje křesťanské přesvědčení a můj běžný civilní život? V jakých konkrétních případech je moje víra inspirační a motivační silou pro odpovědné angažování se ve společenském životě?

Výklad biblického textu

Kontext: Po sérii tří podobností namířených proti neposlušnosti „židovských duchovních“ musí Ježíš čelit třem zkouškám (léčkám) ze strany farizeů (2x) a saduceů (1x). Náš úryvek je první z těchto kontroverzí.

¹⁶ **Poslali k němu své učedníky zároveň s herodovci, aby mu řekli:** „Mistře, víme, že jsi pravdomluvný.“ Farizeové byli v zásadě proti okupantské římské moci (i když učili, že se má platit daň). Herodovci, naproti tomu, byli loajální a usilovali o pokoj a neměnný stav v zemi. Otázka je navozená tak, aby nevyzněla jako zkouška, ale jako výraz upřímné touhy dobrat se pravdy: skrze uctivé oslovení *Mistře* a následující ujištění se tážící se snaží budít zdání, že respektují Ježíšovu autoritu a hledají u něj radu. Tímto rafí novým způsobem usilují o to, aby Krista dotlačili k odpovědi, která ohrozí jeho život.

učíš cestě k Bohu podle pravdy. Nedbáš lidských ohledů, nehleďš totiž na to, čím kdo je.: Větou *nedbáš lidských ohledů* jako by ho chtěli vybízet k otevřené vzpouře vůči vládnoucí moci.

¹⁷ **Pověz nám tedy: Co myslíš, je dovoleno platit daň císaři, nebo ne?:** Položená otázka je důmyslná. Tou daní se míní roční poplatek, který měl platit každý dospělý. Daň byla hořkým připomenutím, že Izrael trpí pod římskou nadvládou.

¹⁹ „Ukažte mi peníz, kterým se platí daň!“ **Podali mu denár:** Už samotný fakt, že tazatelé mají s sebou peníz, svědčí o jejich neupřímnosti: nemají zábrany nosit s sebou peníz s rouhavým nápisem *Tiberius Augustus Caesar / císař, syn božského Augusta*.

²⁰ **Zeptal se jich: „Či je to obraz a nápis?“:** Oni mu kladou otázku, ale on otočí situaci a položí otázku jim. A tak jejich odpovědí a faktem, že měli v kapse denár s *božským Augustem*, mu oni sami pomohou rozřešit hádanku.

²¹ **Odpověděli: „Císařův.“ Tu jim řekl: „Dávejte tedy, co je císařovo, císaři, a co je Boží,**

Bohu.“: Z toho plyne, že císaři patří to, co je císařovo (a nic víc!), Bohu to, co je Boží („každému, co jeho je“). Ježíšova odpověď je skutečně božská, jednoduchá a přitom ohromující: kdyby řekl, že není dovoleno platit daň, našli by ho ze vzpoury vůči římské vládě. Kdyby naopak řekl, že se má platit, našli by ho, že není tím slíbeným Mesiášem–Vysvoboditelem, protože nabádá k podřízenosti vůči okupantům. Kristus svojí odpovědí vyvážil první výrok (*císařovo císaři*) tím druhým (*Boží Bohu*). Dal tak vlastně za pravdu svým odpůrcům: učí Boží *cestě podle pravdy a nebere ohled na to, čím kdo je* (čili nestraní nikomu).

K tématu

Má Kristus politický program?

Pán nepřišel zničit dílo lidí. Nechtěl se stát politickým vůdcem. Odmítl, aby ho posadili na trůn. Například v muslimském světě je to naopak. Náboženství postavené na Koránu umožňuje, aby existoval islámský stát. V tom je velké nebezpečí. Viděli jsme to u Chomejního v Iránu nebo v Afghánistánu u mully Omara. My křesťané jsme tuhle chybu udělali v historii. Papežové jako vládcí, to byla katastrofa.

Když jeden člověk disponuje světskou (dočasnou) mocí a zároveň duchovní autoritou, vyústí to v nejhorší tyranii. Jan Pavel II. nám často připomínal, že kněz nemůže dělat politiku. Kněz nebo řeholník může a má říct, když nějaký zákon není dobrý. Má možnost mluvit a má vyjádřit názory vyplývající z jeho náboženství. Ale dělat politiku je pro náboženskou osobu nebezpečné. Síla kněze spočívá v tom, že mluví ve jménu někoho, kdo je větší než on. Tato síla je zázračná, protože se za ní neskrývají žádné lidské zájmy, ať už společenské, nebo politické. Jeho slovo je nezištné.

Křesťan nebo křesťanka, kteří vstupují do politiky, by měli být osobami zkušenými a měli by zvolit vhodnou stranu. Měli by být trpěliví, otevření, nikdy ne sektářští, inteligentní, a hlavně ne předpojatí. Ctností křesťana, který chce prožívat evangelium v politice, je, že nikdy nepovažuje svého protivníka za korupčníka, nadutce nebo zrádce. Není to nepřítel, ale sok hodný respektu. Politik by nikdy neměl debatovat s kdejakými extremisty, ale naopak by měl bojovat proti každé nehumanizující, xenofobní či rasistické ideologii.

Křesťan, který vstupuje do politiky, se musí vyzbrojit dalekohledem a zpětným zrcátkem, Má na paměti špatné příklady z historie. Ví, jak narůstal fašismus a diktatury, které pozvolna ovládly lidské duše. Jan Pavel II. jako mladý kněz v Polsku bojoval proti marxismu-leninismu a fašismu. Byl v tomto heroickém boji důležitým a nezpochybnitelným svědkem.

Guy Gilbert – Evangelium podle svatého lotra

Kdo v sobě nechá růst dobrotu, dostane se mu klidného svědomí a hluboké radosti i uprostřed těžkostí a nepochopení. Dobrota nedá bohatství, moc či věhlas, ale nabízí to, co nemohou dát peníze a moc.

Dobro je odměnou sobě samému a přibližuje nás Bohu, Svrchovanému Dobru. Umožňuje nám myslet jako On, vidět realitu vlastního života ve světle plánu lásky, který má s každým z nás; umožňuje nám zakoušet malé každodenní radosti a je nám oporou v těžkostech a zkouškách. Dobro odměňuje nekonečně víc než peníze, které naopak klamou, protože jsme byli stvořeni k přijetí Boží lásky a jejímu rozdávání a nikoli k tomu, abychom všechno poměřovali penězi či mocí, což je nebezpečí, které nás zabíjí všechny.

z promluvy papeže Františka v Tiraně 21. 9. 2014

Na počátku tohoto století ve Spojených státech amerických nebo v Holandsku si vybudovala církev záviděníhodnou organizaci katolického školství a farní správu právě proto, že byla úplně odloučená od státu. Veřejná správa jí zaručila jenom svobodu. Všecko ostatní vzniklo jako výkvět svobodného přesvědčení a zájmu. Ale časem vznikly i zde pochybnosti. Katolíci si uvědomují, že se s nimi nejedná spravedlivě. Obec staví hřiště, protože někteří chtějí hrát kopanou. Stát dal velké sumy na postavení koncertní síně, protože někteří milují hudbu. Jsou zadarmo kursy cizích jazyků. My katolíci, kteří jsme občané téhož státu a platíme daně, musíme si ze svých soukromých úspor platit to, co patří k našemu náboženskému životu? Máme si sami budovat kostely, školy, kulturní místnosti jenom proto, že usilujeme o mravnost? Kdybychom se mravního obsahu zřekli, platí to stát jako tzv. neutrální iniciativu. Začali se tedy i katolíci domáhat státních subvencí pro církev. Ale pak se stane, že stát, který peníze dává, chce kontrolovat jejich účel. A zase se ztrácí svoboda, církev se vřazuje do státního aparátu.

Je možné najít nějaké definitivní řešení? Kolik různých teorií se tu už vyskytlo mezi teology a právníky! V denním životě se všech nejvíc dotýká tzv. problém kompetence. Evropské demokracie už dávno přijaly jako samozřejmé, že je výlučná pravomoc církve uspořádat své obřady, svátosti, kázání, ustanovovat kněze a biskupy apod. Církev pak se nemá, jak říkají, plést do politiky a do veřejných záležitostí, jako jsou dráhy, silnice, vojenská služba, parlament, vláda apod. A přece i tu nejsou hranice vždycky dost jasné. Procesí Božího těla je liturgická slavnost. Ale jde městem, kde je provoz. Bez policejního dozoru by to nešlo. Volby do parlamentu jsou věc státu a ne církve. Ale co když i tu jde o postoj mravnosti a víry? Kdo jiný má pozvednout hlas na obranu pravých hodnot, ne-li církev? Poslední cíl křesťanské spravedlnosti je uskutečnění Božího království na zemi. Bude tam ještě církev a stát? Jistě se tam nehodí už naše kategorie. Až bude Kristus ve všech a ve všem (sr. Kol 3,11), kněžství i království se sloučí v jedno, rozdíl mezi tzv. profánním a posvátným zmizí.

Problém církve a státu je v podstatě mravní. Dá se řešit jen tou cestou, jak ji krásně naznačil Dostojevský v tzv. Legendě o velkém inkvizitorovi. Vysoké lidské hodnoty mohou vyrůst jenom ze svobody. Nedají se nikdy zlegalizovat. Postátnit církev znamená zabít její poslání. Stát, který je bez práva a donucovacích prostředků nemožný, si nemůže přisvojovat vedoucí místo k ideálu. Díky donucovacím prostředkům omezuje svobodu. Ve společnosti je to nutné. Ale až kam? Císař, který se stal symbolem donucení, se musí spokojit do jisté míry s málem, aby byl cestou a průpravou ke svobodě Božích dětí. Jenom tehdy dá každý křesťan rád císařovi, co je císařovo, protože mu to umožní dát Bohu, co je Božího (sr. Mt 22,21).

Tomáš Špidlík – Ve službě Slova